

MİLLET, MİLLİYETÇİLİK, TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ VE MHP

Prof. Dr. M. Hanifi MACİT

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Özet

Millet, çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ölkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulustur. Milliyetçilik, maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusçuluktur. Türkler ilk Türk devletlerinden bu güne kadar millet ve devlet anlayışına sahip olmuşlar, bu çerçeve de bir milliyetçilik düşüncesi geliştirmişlerdir. Ortaya konulan milliyetçilik düşüncesi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne kadar içinde bulunulan çağın gereklerine göre değişerek gelmiştir. Günümüzde de aynı milliyetçi düşünce devam etmektedir. Bugün de Türkiye'de milliyetçi düşüncenin bir taşıyıcısı olarak Milliyetçi Hareket Partisi'nin siyasi doktrini kurucusu Alparslan Türkeş tarafından Dokuz Işık ilkesi çerçevesinde belirlenmiştir. Alparslan Türkeş'ten sonra Milliyetçi Hareket Partisi'nin genel başkanlık görevini yürüten Sayın Dr. Devlet Bahçeli'nin söylediği "Önce ölkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben." ilkesi geçmişten günümüze gelen milliyetçi düşüncenin reel politikadaki yansımaları meydana getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Millet, Devlet, Milliyetçilik, Türk milliyetçiliği, Milliyetçi Hareket Partisi.

Abstract

The nation is a group of people mostly living on the same land and having language, history, emotion, ideal, tradition and custom union among them. Nationalism is the understanding of keeping the interests of nation and country above all else in material and spiritual terms. The Turks have had the understanding of nation

and nationalist from the first Turkish states to the present, and have developed a thought in this context. The idea of nationalism changed according to the requirements of the present age and reached to the Turkish Republic. The same nationalist thought continues today. As a carrier of the nationalist thought in Turkey today, the Nationalist Movement Party's political doctrine was determined in the framework of the principle of Nine Lights by its founder, Alparslan Türkeş. Serving as the chairman of the Nationalist Movement Party after Alparslan Türkeş, Dr. Devlet Bahçeli's "First of all my country and nation, then my party and me." principal created the reflection of nationalist thought from past to present in real politics. Keywords: Nation, State, Nationalism, Turkish Nationalism, Nationalist Movement Party.

Giriş

Millet ve milliyetçilik kavramları, siyasi literatüre dahil oldukları ilk günden itibaren üzerinde konuşulması en zor konulardan biri olagelmışlerdir. Bu açıdan ele alındığında genel geçer bir millet ve milliyetçilik tanımı yapmak güçtür. Söz konusu bu güçlüğün sebebi millet ve milliyetçilik kavramlarının ifade ettikleri anlamların yere, zamana ve kişilere göre değişebilmesidir. Dünyanın farklı coğrafyalarında, aynı coğrafyanın farklı toplumlarında ve hatta aynı toplumun farklı gruplarında birbirinden değişik millet ve milliyetçilik tanımlarına rastlamak olasıdır.¹

Kısa bir ifade ile millet, çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulustur.² Bu terim, 18. yüzyılın sonlarına kadar fazla bir siyasi ton taşımamakla birlikte, 19. yüzyıla gelindiğinde, siyasi bir doktrin ya da harekete tekabül eder hale gelmiştir.³

¹ Murat Kılıç, "Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat" Türk Milliyetçiler Derneği (1951-1953), İletişim Yayınları, İstanbul, 2016, s. 11.

² Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005, s. 1396.

³ Andrew Heywood, *Siyasi İdeolojiler*, Çev.: Ahmet Kemal Bayram, Özgür Tüfekçi, Hüsamettin İnaç, Şeyma Akın, Buğra Kalkan, Adres Yayınları, Ankara, 2013, s. 161.

Milliyetçilik, maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusçuluktur.⁴ Millet anlayışı üzerine şekillenen milliyetçilik düşüncesinin modern anlamda gelişimi de aynı döneme rastlar. Milliyetçilik kavramı da modern manada siyasal bir ideoloji olarak 18. yüzyılın sonlarında gelişmeye başlamıştır.⁵ 20. yüzyıla gelindiğinde ise farklı milliyetçiliklerden söz edilmeye başlanmış ve bunların ortak karakterini belirlemek neredeyse imkânsız hâle gelmiştir. Bunun için milliyetçilik ideolojisinin anlaşılmasında, kökteş olan millet, milliyet, millî karakter ve millî çıkar kavramlarının ve dil, din, organik toplum, tarih ve kültür gibi milliyetçiliğin temel ilkelerinin anlaşılması önemlidir.⁶

Bir siyasal ideoloji olarak milliyetçiliğin bütün diğer ideolojiler gibi yekpare bir görüntüsü yoktur. Farklı milliyetçilikler söz konusu olmakla birlikte, bunların ana temalar olarak seçtikleri temel değerler de değişmektedir.⁷ Bu bağlamda ayrı ayrı milliyetçilik türlerinden söz edilebilir. Bunlar da şu şekilde sıralanabilir: Liberal milliyetçilik, muhafazakâr milliyetçilik, aşırı milliyetçilik.⁸

Milliyetçilik türlerine bakıldığında, modern anlamdaki milliyetçiliğin en eski biçimi 1789 Fransız Devrimi'ne dayandırılrsa da bu, söz konusu devrim öncesinde milliyetçiliğin olmadığı anlamına gelmez. Milliyetçiliğin kökeninin, tarihin çok daha derinliklerinde aranması gerekir.⁹ Toplumların çok daha eski zamanlarında milliyetçilik vurgusunun yapıldığı özgün milliyetçilik tutumlarına rastlanılabilir. Bu da milliyetçiliğin yalnızca Modern Dönem Batı kaynaklı bir ideoloji olmadığı, toplumların kendi özgün geçmişlerinde de örneklerinin var olduğu anlamına gelir.¹⁰

Modern dönemlere gelinceye kadar toplumların kendi özgün geçmişlerinde de milliyetçilik örneklerinin var olduğu düşüncesine

⁴ *Türkçe Sözlük*, s. 1397.

⁵ Anthony D. Smith, *Milliyetçilik Kuram-İdeoloji-Tarih*, Çeviren: Ümit Hüsrev Yolsal, Atıf Yayınları, Ankara, 2013, s. 15.

⁶ M. Hanifi Macit, Alper İplikçi, Mustafa Bingöl, *Siyaset Felsefesine Giriş*, Pegem Akademi, Ankara, 2018, s. 141-146.

⁷ Heywood, *Siyasi İdeolojiler*, s. 21.

⁸ Heywood, *Siyasi İdeolojiler*, s. 174-181.

⁹ Acar Sevim, *Halk Milliyetçiliğinin Öncüsü: Herder*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2008, s. 22.

¹⁰ Macit, İplikçi, Bingöl, *Siyaset Felsefesine Giriş*, s. 147.

binaen bunu kadim milletlerde görmek mümkündür. Tarihsel olarak büyük milletler modern dönem öncesi çağlarda da milliyetçilik düşüncesine sahip olmuşlardır. Bu farklı milletler açısından değişik şekillerde örneklendirilebilir. Aslında böylesi durumda dikkat edilecek husus modern dönem milliyetçilik anlayışı ile milliyetçiliğin tarihsel kökenlerini ayrı ayrı ele almak ve değerlendirmektir.

Yakın Dönem Türk Milliyetçiliğine Genel Bir Bakış

Tarihin en eski milletlerinden olan Türkler, millet olarak ortaya çıkıp ilk devletlerini kurduklarından bu yana milliyetçilik düşüncesine sahip olmuşlardır. Türk milliyetçiliğinin en önemli özelliklerinden birisi bunun tarihte ilk defa görülmesi ve böylece beşer hayatının en ileri safında yer almasıdır. Batı'da milliyetçilik duygularının 18. yüzyılın sonlarında ortaya çıkmaya başladığı kabul edilir ve Türklere de oradan geldiği söylenir. Bu genel kanaatin eksik tarafları vardır. Milliyetçilikte Avrupa görüşünün batı dünyası bakımından doğruluğu belki mümkündür, fakat Türk tarihi açısından isabeti herhalde şüphe ile karşılanmalı ve hatta reddedilmelidir. Çünkü Türklere milliyetçiliğin bundan iki bin yıl öncesine ait izleri bizzat Avrupalı bilim adamları tarafından tespit edilmiştir.¹¹

Yakın dönemde Batı'da algılandığı şekilde Türk milliyetçiliği veya daha genel bir ifadeyle Türk ulusal kimliği düşüncesinin diğer milletlere göre daha geç ortaya çıkıp geliştiği, ancak modern anlamda olmasa dahi Türklere tarihin başlangıcından bu yana bir tür milliyet bilincinin var olduğu söylenebilir.¹² Türk milliyetçiliği ve Türk ulusal kimliği düşüncesinin modern dönemde Türklere arasında geç tezahür etmiş olmasının kendi içerisinde bir takım sebepleri vardır. Bunun en önemli sebebi Türklere kurmuş oldukları Osmanlı İmparatorluğu'nun çok uluslu bir yapıya sahip olması ve devletin asli sahibi olarak onun dağılmasını engellemek için çeşitli şekillerde çaba göstermeleridir. Burada Türklere milliyetçilik ve Türk ulusal kimliği geç gelişmiştir demek yerine devleti yaşatma, ayakta tutma arzusu daha önde gelmiştir demek daha doğru bir ifade şekli olacaktır. Osmanlı İmparatorluğu idaresindeki azınlıklar 19. yüzyılda milliyetçi

¹¹ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1999, s. 19.

¹² Turgay Uzun, *Türk Milliyetçiliği ve MHP*, Ebabel Yayınları, Ankara, 2005, s. 123.

düşüncelerden etkilenerak ayrılıkçı politikalar takip ederlerken devlet bunun önüne geçebilmek için çeşitli çabalar göstermekteydi. Bu noktada Tanzimat ve Islahat Fermanları ilan edilmiş, devletin devamlılığını sağlayabilmek için meşruti idare sistemi yürürlüğe konulmuş, Osmanlılık ve İslamcılık fikir akımları uygulanmaya çalışılmıştır. Ancak bunlardan bir sonuç alamayınca neticede de Türkler de Türkçülük düşüncesine yönelmişlerdir.

Batı'da siyasi bir akım şeklinde ortaya çıkan milliyetçiliğin modern zamanda Türk toplumu ile buluşması Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türkçülük akımının doğuşu ile olmuştur.¹³ Ortaya çıkan Türkçülük, klasik ve gerçek anlamda milliyetçilik demektir.¹⁴ Türkçülüğün gelişimi özellikle 19. yüzyılda ilmi, edebi ve siyasi olmak üzere üç aşamada gerçekleşmiştir. İlk iki safhada birçok milliyetçilik akımında olduğu gibi Türkçülük kendini dil, edebiyat ve tarih alanındaki çalışmalarla göstermiştir. Türkçülüğün Türk milliyetçiliğine, yani siyasal bir ideolojiye dönüşmesi ve örgütlenmesi 20. yüzyılın başlarında, İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde olmuştur.¹⁵ Bu dönemde Türkçülük düşüncesinin savunucuları, çöken bir devlet karşısında yeni bir millî devletin kuruluşunu düşünmeyerek, yeni bir imparatorluk tezi işlemişlerdir. Bunun için de milliyetçilik akımını uzak Türkçülüğe ve Turancılığa dönüştürmüşlerdir.¹⁶

Ortaya konulan Türkçülük düşüncesi ile Türkçüler Osmanlı İmparatorluğu vatandaşlarına yeni bir hayat vadedyordular. Yeni hayat Osmanlı İmparatorluğu'nun kurtuluşu ile olabilecekti. Kurtuluş reçetesinin dayandığı fikir ve eylemin temeli Türk milliyetçiliğine dayanacaktı. Türkler önce Osmanlı İmparatorluğu'nda millî bir bilince sahip olacaklardı. İkinci aşamada da ülke dışındaki Türklerle birleşilecek ve Turan isimli büyük ülke kurulabilecekti. Türkçülük cereyanı Ziya Gökalp'in liderliğinde dönemin ünlü isimleri tarafından da geliştirildi. Bunlar arasında Yusuf Akçura, Ömer Seyfettin,

¹³ Murat Kılıç, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 16, Aralık 2007, s. 116.

¹⁴ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler Kanun-ı Esasî ve Meşrutiyet Dönemi (1876-1938)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009, s. 137.

¹⁵ Kılıç, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi", s. 116.

¹⁶ Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler Kanun-ı Esasî ve Meşrutiyet Dönemi (1876-1938)*, s. 137; Kılıç, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi", s. 117.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mehmet Fuat Köprülü, Ahmet Ağaoğlu, Munis Tekinalp (M. Kohen), Kâzım Nami Duru gibi önde gelen aydınlar bulunuyordu.¹⁷

Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkması ile Turancılık fikri de ortadan kalkmış daha doğrusu geçerliliğini yitirmiş gözükmekteydi.¹⁸ Osmanlı İmparatorluğu'nda düşünsel açıdan 19. yüzyılda ortaya çıkan, 20. yüzyılın başlarında siyasi ideolojiye dönüşen Türkçülük, hızlı bir gelişme göstermiş ve devletin yıkılışı döneminde zirve noktasına ulaşmıştı. Cumhuriyetle beraber milliyetçilik devletin temel ideolojisi ve değişik versiyonları ile her zaman varlığını hissettirmişti.¹⁹ Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkması ile Türkçülük / Turancılık fikri her ne kadar geçerliliğini yitirmiş ise de yerine yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti de aynı milliyetçi düşünce üzerine şekillenmiştir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin varlığını ortaya çıkaran temel düşünce yapısı Türk milliyetçiliğidir.

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu istediğini elde edemeyip İtilaf Devletleri ile Mondros Mütarekesi'ni imzalayarak savaştan çekildikten sonra ülkenin büyük bir kısmı fiilen işgal edildi. İşgaller karşısında Türk milleti bir özgürlük ve bağımsızlık savaşına girişti. Aslında bu dönemde Türk milletinin işgalci devletlere karşı giriştiği özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi Türk milletinin çağlar öncesinden gelen millet ve milliyetçilik anlayışının, devlet düşüncesinin, bağımsızlığa olan düşkünlüğünün en güzel göstergesidir. Türk öksüz kalır yurtsuz kalmaz ifadesinin dışı vurumudur.

Bu dönemde işgaller karşısında Anadolu'da millî direniş hareketleri ortaya çıktı. Millet topyekûn olarak kendini savunma azmini ortaya koydu. Fakat bu konuda başlangıçta tam bir bütüncül hareket söz konusu değildi. Düşünülen kurtuluş çareleri farklı farklı idi. Millî Mücadelenin lideri olarak Mustafa Kemal Atatürk bu durumu dile getirirken şöyle diyecekti:

¹⁷ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, Cilt 1 - İkinci Meşrutiyet Dönemi, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007, s. 43.

¹⁸ Kılıç, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi", s. 117.

¹⁹ Uzun, *Türk Milliyetçiliği ve MHP*, s. 123.

“Bu durum ve şartlar karşısında düşünülen kurtuluş çareleri, birincisi İngiliz himayesini istemek, ikincisi Amerikan mandasını istemektir. Bu iki türlü karar sahipleri, Osmanlı İmparatorluğu’nun bir bütün halinde korunmasını düşünenlerdir. Osmanlı İmparatorluğu’nun çeşitli devletler arasında taksimi yerine, İmparatorluğu tek bir devletin koruyuculuğu altında bulundurmaya tercih edenlerdir. Üçüncü karar, bölgesel kurtuluş çarelerine başvurmaktır. Söz gelişi bazı bölgelere kendilerinin Osmanlı İmparatorluğu’ndan koparılacağı görüşüne karşı ondan ayrılma tedbirlerine başvuruyorlardı. Bazı bölgeler ise Osmanlı İmparatorluğu’nun ortadan kaldırılacağını ve Osmanlı ülkesinin taksim edileceğini oldubitti kabul ederek kendi başlarını kurtarmaya çalışıyorlardı. Ben bu kararların hiçbirinde isabet görmedim. Çünkü bu kararların dayandığı bütün deliller ve mantıklar çürüktü, temelsizdi. Gerçekte, içinde bulunduğumuz o tarihte, Osmanlı İmparatorluğu’nun temelleri çökmüş, ömrü tamamlanmıştı. Osmanlı memleketleri tamamen parçalanmıştı. Ortada bir avuç Türk’ün barındığı bir ata yurdu kalmıştı. Son mesele bunun da taksimini sağlamaya çalışmaktan ibaretti. O halde ciddi ve gerçek bir karar ne olabilir di? “Efendiler, bu durum karşısında tek bir karar vardı. O da millî hâkimiyete dayanan, kayıtsız şartsız, bağımsız yeni bir Türk Devleti kurmak!”²⁰

Mustafa Kemal Atatürk, bu kararın dayandığı mantığı şu şekilde açıklıyordu:

“Temel ilke, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Bu ilke, ancak tam istiklale sahip olarak gerçekleştirilebilir. Ne kadar zengin ve bolluk içinde olursa olsun, istiklalden yoksun bir millet, medeni insanlık dünyası karşısında uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye layık görülemez.

Yabancı bir devletin koruyup kollayıcılığı kabul etmek, insanlık vasıflarından yoksunluğu, güçsüzlük ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir. Gerçekten de bu seviyesizliğe düşmemiş olanların, isteyerek başlarına bir yabancı getirmelerine asla ihtimal verilemez.

Halbuki, Türk’ün haysiyeti, gururu ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir!...

O halde, ya istiklal ya ölüm!

²⁰ Kemal Atatürk, *Nutuk 1919-1927*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2004, s.8-9.

İşte gerçek kurtuluş isteyenlerin parolası bu olacaktır. Bir an için bu kararın uygulanmasında başarısızlığa uğranacağını farz edelim. Ne olacaktır? Esirlik!

Peki efendim. Öteki kararlara boyun eğme durumunda sonuç bunun aynı değil miydi?"²¹

Mustafa Kemal Atatürk bu düşünce ile başlattığı ve ana hatlarının Amasya Genelgesi, Erzurum ve Sivas Kongreleri kararları ile Misak-ı Milli'de belirlendiği Millî Mücadele hareketinde başarıya ulaştı. O'nun liderliğinde Türk milleti özgürlük ve bağımsızlığını kazanarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurdu. Yeni Türk Devleti'nin nitelikleri, Mustafa Kemal Atatürk'ün devlet anlayışına hâkim olan millî devlet, tam bağımsızlık ve millî egemenlik ilkeleri ile O'nun bütün atılımlarına ve inkılaplarına yön vermiş olan çağdaşlaşma hedefinden ortaya çıktı.²² Ortaya konulan hedef ve gerçekleştirilen rasyonel etkinlikler üzerinden bakıldığında Mustafa Kemal Atatürk'ün millet ve milliyetçilik anlayışının, birleştirici, toplayıcı nitelikte olup, millet yararına somut adımlar ve millet ve devletin geleceğinin inşasına yönelik gerçekçi amaçlarla şekillendiği görülmektedir. Bu millet ve milliyetçilik anlayışının temeli, millî birlik, millî şuur, millî varlık esaslarına dayanır. İrkçılığı, her türlü mezhep ayrımcılığını, sınıf kavgasını reddeder. Saldırgan değil, barışçıl ve insancıldır. Demokrasiye yöneliktir. Çağdaşlaşmaya ve yeniliklere açıktır. Durağan değil aktiftir.²³

Türk Milliyetçiliğinin Siyasal Temsilcisi Olarak MHP ve Milliyetçilik Söylemi

Toplum ve onun millî kimlik oluşturmuş hâli olan millet, yalnızca tarihî akışın içinde sosyal ve kültürel bir beraberliğin adı değil, aynı zamanda bir arada yaşamayı istemiş olmanın gereği olarak, politik bir uzlaşmanın da eseridir. Bu uzlaşmanın yaşandığı devlet ise soysal, kültürel ve politik ittifakın resmîyet kazanmış kurumsal yapısını temsil

²¹ Atatürk, *Nutuk 1919-1927*, s. 9-10.

²² Mehmet Kayıran - Mustafa Yahya Metintaş, "Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük (Kemalizm)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 51, Bahar 2013, s. 586.

²³ Yücel Özkaya, "Altı İlke", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 8 (1991), s. 652-656.

etmektedir.²⁴ Türk milleti tarihsel olarak ilk Türk devletlerinden bugüne kadar millet ve devlet anlayışına sahip olmuş, bu çerçevede bir millet ve milliyetçilik düsturu ortaya koymuştur. Türklerde millet ve milliyetçilik anlayışı son Türk devleti Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar farklı süreçlerden geçip gelmiştir. Günümüz Türkiye'sinde de siyasi alanda milliyetçi düşüncenin ana temsilcisi Milliyetçi Hareket Partisi'dir. 9 Şubat 1969'da kurulup elli yıllık bir geçmişe sahip olan Milliyetçi Hareket Partisi'nin siyasi doktrini Alparslan Türkeş tarafından Dokuz Işık ilkesi çerçevesinde ortaya konulmuştur. Bunlar: Milliyetçilik, ülkücülük, ahlâkçılık, ilimcilik, toplumculuk, köycülük, hürriyetçilik ve şahsiyetçilik, gelişmecilik ve halkçılık, endüstricilik ve teknikçiliktir.²⁵

Bugün Türk milliyetçiliği siyasal söylemini tarihsel arka planı çerçevesinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Dr. Devlet Bahçeli'nin "*Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben.*", ilkesi üzerine inşa etmiştir. Bu ifade geçmişten alınan mirasın reel politikte kazandığı pratiği dile getirmektedir.²⁶ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'nin ortaya koyduğu bu ilke siyasette Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Türk milletinin varlığını bütünsel olarak ön plana alan düşüncenin ürünüdür. Bu düşünce her türlü siyasi mülahazanın, günübirlik siyasi çıkarım çok ötesinde devletçi ve milliyetçi anlayışın reel politikadaki ifade şeklidir.

Devlet Bahçeli'nin "*Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben.*" anlayışı, Milliyetçi Hareket Partisi'nin elli yıllık siyasal hayatında günlük siyasete alet olmamış, kalıcı ve sürekli hamleleri ve hedefleri savunan temel bir ilke, popülist siyasetin kirliliğinden hep uzak

²⁴ *Siyasete Türkçe Bakış, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni*, 26 Aralık 2009, s. 9; http://www.devletbahceli.com.tr/usr_img/kitap_pdf/siyasete_turkce_bakis.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2019).

²⁵ Alparslan Türkeş, *9 Işık*, Hilal Yıldız Ltd. Şti., İstanbul, 1994; Uzun, *Türk Milliyetçiliği ve MHP*, s. 310.

²⁶ M. Hanifi Macit, "Alparslan Türkeş'in 'Demokratik Millî Devlet' Projesi", *Doğumunun 100. Yıl Dönümünde Lider Türkiye İçin Alparslan Türkeş Vizyonu*, Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı, Ankara, 2017, s. 264.

durmayı hedefleyen siyasi bir norm durumundadır.²⁷ Bu temel itibarıyla Milliyetçi Hareket Partisi'nin Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'ye göre siyaset; *"Kısa vadeli ve ucuz kişisel çıkarların dirsek dirseğe yarıştığı bir koşu parkuru değildir. Fikrî tutarlılığının olmadığı, ilkelerinin ayaklar altında çiğnendiği, meselelere günübürlük bakanların toplanma yeri de değildir. Siyasi köklerini inkâr ederek yabancı çekim merkezlerine kapılmışların bekleme odası ise hiç değildir."*²⁸ Siyaset etkinliğinin bu meşruiyet zemininde tanımlanması ve Dr. Devlet Bahçeli'nin *"Biz siyaseti kendimiz için istemiyor, kendimiz için talep etmiyoruz. Bizim önce ülkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben sözü ile ifade ettiğimiz de budur."*²⁹ beyanı politik duruşun en açık ifadesidir. Bunun doğru anlaşılması milliyetçi siyasetin tutarlı pratiğinin görünmesini de sağlayacaktır. Bu söz Milliyetçi Hareket Partisi'nin siyasetteki önceliğini açıkça ortaya koymaktadır. Sayın Dr. Devlet Bahçeli'ye göre, Genel Başkanlığı yapmaktaki olduğu Milliyetçi Hareket Partisi'nin günümüzde ortaya koyduğu bu siyasal etkinlik, günübürlük siyasi kaygıları bir tarafa bırakan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin önüne aydınlık ufuklar açacak olan ve tarihsel şüura, varoluş bilincine dayanan bir reel politik tavidir. Amaç, Türk milletini güvenli bir geleceğe taşıyacak kararlılığı göstermektedir.³⁰ Bu açıdan değerlendirildiğinde partiye ait milliyetçilik anlayışı, Türk milletinin tarih içerisinde yoğrulmuş olan millî değerleriyle, çağın birikimi olan gelişmeleri birlikte yaşatmayı millî ile evrensel, yerel ile küreseli birlikte değerlendirmeyi esas almaktadır.³¹ Milliyetçi Hareket Partisi'nin geçen elli yıllık mazisine ve siyasi çizgisini bakıldığında da "devleti ve

²⁷ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni, 26 Aralık 2009, s. 13-14.

²⁸ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni, 26 Aralık 2009, s. 3.

²⁹ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni, 26 Aralık 2009, s. 22.

³⁰ Milliyetçi Hareket Partisi 7 Haziran 2015 Seçim Beyannamesi, Ankara, 3 Mayıs 2015, s. 5. https://www.mhp.org.tr/usr_img/mhpweb/MHP_Secim_Beyannamesi_2015_tam.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2019).

³¹ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni, 26 Aralık 2009, s. 19.

milleti önceleyen” anlayışın hiç bozulmadan devam ettirildiği yapılan değerlendirmelerden ve politik etkinlik üzerinden görülecektir.

Sonuç

Millet ve milliyetçilik kavramları üzerine çok çeşitli tanımlar yapılmış ve çeşitli açıklamalarda bulunulmuştur. Yapılan tanım ve açıklamaların bazılarında modern anlamda milliyetçiliğin başlangıcı olarak 18. yüzyılın sonu ve 1789 Fransız ihtilali ele alınmıştır. Ancak kadim bir millet olarak Türklere milliyetçilik çağlar öncesi dönemde başlamış ve farklı şekillerde çağın gereklerine göre günümüze kadar gelmiştir. Yakın dönem Türk milliyetçiliği de 19. yüzyılın sonunda Türkçülük olarak ortaya çıkmıştır. Türkçülük anlayışı başlangıçta kendini dil ve edebiyat alanında göstermiş, 20. yüzyılın başında siyasal bir ideolojiye dönüşmüştür. Bununla birlikte Cumhuriyet döneminde daha modern halini almıştır. Başlangıcından bugüne kadar Türk milleti ve Türk devletlerinin varlığında, millet ve devlet felsefesinin, dilinin, kültürünün, medeniyetinin, örf ve adetlerinin, millî çıkar ve kavrayışlarının geleceğe aktarılmasında önemli bir fonksiyonu yerine getiren Türk milliyetçiliği bundan sonra da aynı şekilde varlığını sürdürmeye devam edecektir.

Bugün günümüz Türkiye’inde Türk milliyetçiliğinin siyasi açıdan temsilcisi olan Milliyetçi Hareket Partisi elli yıllık mazisi ile milliyetçilerin birleşme yeridir. Milliyetçi Hareket Partisi’nin kurucusu Alparslan Türkeş’in ortaya koyduğu Dokuz Işık doktrini milliyetçilerin ideolojik düşünce yapılarının oluşmasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Dokuz Işık doktrini Türk milliyetçiliği düşüncesinin geçmiş ile gelecek arasında nasıl konumlanması gerektiğini gösteren düşünce yapısının bir ürünüdür.

20. ve 21. yüzyıllar dünya siyasi tarihi açısından çok önemli değişim ve dönüşümlerin olduğu bir çağlardır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu çağlarda yaşanan değişim ve dönüşümleri iyi analiz ederek gelecek açısından pozisyonunu almalıdır. Türkiye gelecek açısından pozisyonunu alırken her zaman kendi millet ve devlet çıkarlarını ön planda tutmalı ona göre hareket etmelidir. Böyle bir hareket tarzı da ancak milliyetçi düşünce ile olacaktır. Bu düşünce tarzını Türkiye’de hali hazırda ana yapı olarak temsil eden temel siyasi hareket Milliyetçi Hareket Partisi gözükmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi Genel

Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin "Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben." söylemi bunun bir ifade şeklidir.

"Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve sonra ben." ifadesi alelade günü birlik siyasi söylemlerin ötesinde Türk devlet geleneğinin derinliklerinden gelen millet ve devleti önceleyen, millet ve devletin her daim yaşatılması gerektiğini ortaya koyan düşüncenin iz düşümüdür.

Kaynakça

- Atatürk, Kemal, *Nutuk 1919-1927*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2004.
- Heywood, Andrew, *Siyasî İdeolojiler*, Çevirenler: Ahmet Kemal Bayram, Özgür Tüfekçi, Hüsamettin İnaç, Şeyma Akin, Buğra Kalkan, Adres Yayınları, Ankara, 2013.
- Kafesoğlu, İbrahim, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1999.
- Kayıran, Mehmet - Metintaş, Mustafa Yahya, "Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük (Kemalizm)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 51, Bahar 2013, ss. 579-615.
- Kılıç, Murat, "Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat" *Türk Milliyetçiler Derneği (1951-1953)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2016.
- Kılıç, Murat, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 16, Aralık 2007, ss. 113-140.
- Macit, M. Hanifi, "Alparslan TÜRKEŞ'in 'Demokratik Millî Devlet' Projesi", *Doğumunun 100. Yıl Dönümünde Lider Türkiye İçin Alparslan TÜRKEŞ Vizyonu*, Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı, Ankara, 2017.
- Macit, M. Hanifi - İplikci, Alper - Bingöl, Mustafa, *Siyaset Felsefesine Giriş*, Pegem Akademi, Ankara, 2018.
- Milliyetçi Hareket Partisi 7 Haziran 2015 Seçim Beyannamesi*, Ankara, 3 Mayıs 2015;
https://www.mhp.org.tr/usr_img/mhpweb/MHP_Secim_Beyannamesi_2015_tam.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2019).

Özkaya, Yücel, "Altı İlke", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 8 (1991), ss. 647-674.

Sevim, Acar, *Halk Milliyetçiliğinin Öncüsü: Herder*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2008.

Siyasete Türkçe Bakış, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet BAHÇELİ'nin "Siyaset ve Liderlik Okulu 1. Dönem Sertifika Töreni'nde" Yapmış Oldukları Konuşma Metni, 26 Aralık 2009; http://www.devletbahceli.com.tr/usr_img/kitap_pdf/siyasete_turkce_ba_kis.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2019).

Smith, Anthony D., *Milliyetçilik Kuram-İdeoloji-Tarih*, Çeviren: Ümit Hüsrev Yolsal, Atıf Yayınları, Ankara, 2013.

Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler Kanun-ı Esasî ve Meşrutiyet Dönemi (1876-1938)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009.

Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, Cilt 1 - İkinci Meşrutiyet Dönemi, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.

Türkeş, Alparslan, *9 Işık*, Hilal Yıldız Ltd. Şti., İstanbul, 1994.

Uzun, Turgay, *Türk Milliyetçiliği ve MHP*, Ebabil Yayınları, Ankara, 2005.